

praktijk velen meer neiging hebben, den leek, dan den collega hun patiënten toe te vertrouwen, die electriche behandeling of onderzoek van noode hebben; dezelfde vooroordeelen van weerszijden, als waarmede elders de geneeskundige beoefenaars der massage te kampen hebben. Uit een wisseling van ingezonden stukken in *the Lancet* blijkt, hoe diep die vooroordeelen zijn geworteld. Daar leest men, dat het onzinnig is, te beweren, dat het kwaad kan, zoo een leek een radiographie vervaardigt; ook, dat het publiek den leek verkiest boven den medicus uit zuinigheid. Daartegen wordt aangevoerd, dat ieder electrotherapeut bereid is, om niet of voor een zeer matig honorarium ieder te helpen, die daarop aanspraak heeft, en dat het bij den leek toch niet zóó goedkoop is, als hij 3—10 P.St. voor een radiographie rekent! En het moet den inzender nog worden duidelijk gemaakt, dat een radiographie niet is een schilderij, maar een middel van diagnostisch onderzoek, dat waardeloos is, als de waargenomen verschijnselen door den waarnemer niet kunnen worden verstaan. De begunstiging van den leek wordt ten deele veroorzaakt door vrees om den patiënt te verliezen, alsof het „bezit” van den patiënt bij den onbevoegde beter gewaarborgd is. Zóó wordt, hier als daar, de kwakzalverij bevorderd door lieden, die misschien op ander gebied tot haar ijverige bestrijders behooren.

EIGENAARDIGE BELOONING. — Aan den Senaat van Hamburg is voorgesteld, de artsen, die belangeloos voordrachten hebben genouden bij het voortgezet geneeskundig onderwijs, te beloonen met den titel van professor. De betrokkenen zijn daarmede het minst ingenomen, en men hoopt, dat de Senaat zal inzien, dat Hamburg een slechte kweekbodem is voor den bacil der titelziekte (*Deutsche med. Wochenschrift*).

ZIEKENVERPLEGINGS-EXAMEN. — Het congres voor ziekenverpleging, te Berlijn gehouden, heeft besloten, de Regeering te verzoeken: 1°. in te voeren een verplicht Staatsexamen voor ziekenverpleging, waaraan een tweejarige praktische opleiding op genees- en heelkundige afdelingen moet voorafgaan; 2°. voor het in te voeren examen voor kraamvrouwenverpleegster, „Heilgehilfe” en masseur een éénjarige opleiding te eischen; 3°. te bepalen, dat de examinandi niet jonger mogen zijn dan 23 en niet ouder dan 35 jaar en dat zij lichamelijk en geestelijk geheel gezond moeten zijn; 4°. vast te stellen, in hoeverre mannen door vrouwen mogen worden verpleegd.

De Rijks-Regeering is voornemens, op deze wenschen in te gaan en de stichting van verplegingsscholen te bevorderen, gelijk die te Berlijn reeds in Moabit en de Charité bestaan.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE HAAGSCHE ZIEKENFONDSQUAESTIE.

In het voorgaand nummer van dit *Tijdschrift* vestigt collega PINKHOF onder de rubiek „Beroepsbelangen” en het opschrift „De Haagsche ziekenfondsquaestie” de aandacht der geneeskundigen op de wording van „het Nieuwe

Ziekenfonds" te 's-Gravenhage en op de tusschen de geneesheeren, deel uitmakende van zijn bestuur en een inspecteur der Volksgezondheid gerezen moeilijkheid betreffende de uitlegging van art. 11 der wet van 1 Juni 1865 *Stbl.* n° 60, welke moeilijkheid door den rechter in hoogste instantie zal worden uitgemaakt.

Nu deze zaak met de gevolgen der rechterlijke beslissing, voor het ziekenfondswezen van zeer veel belang, aan het algemeen oordeel wordt onderworpen, komt het mij wenschelijk voor een korte mededeeling van de wording, de samenstelling en het doel van het „Nieuwe Ziekenfonds" en van de quaestie, die thans aan het oordeel van den rechter is onderworpen, te geven.

Zooals mede uit het jaarverslag van het ziekenfonds „de Volharding" van het vorig jaar blijkt, had zijn administrateur zich gelden van het ziekenfonds toegeeeigend en was de administratie van dat fonds niet geheel in den haak. Door het bestuur werd getracht in dien toestand eenige verbetering te brengen en bij een gehouden contrôle meende het dat de boden de zaken van „de Volharding" verwaarloosden ten bate der levensverzekeringsmaatschappij „Conservatrix", waarvoor zij ook werkzaam waren. Bij deze contrôle vond het bestuur enkele boden, die verscheidene dienstjaren hadden, ongeschikt en zij werden deswege ontslagen (luidens hun ontslagbrief). De overige boden werden voor de keuze geplaatst of bij „Conservatrix" of bij „de Volharding" werkzaam te blijven, waardoor zij voor de helft ongeveer in hun inkomen getroffen werden. Een viertal van hen gaf de voorkeur aan „Conservatrix" en besloot tot de oprichting van een nieuw ziekenfonds, dat in gelijken geest als „de Volharding" zou werkzaam zijn, dus ook met eigen apotheek, teneinde hun leden van „Conservatrix" de gelegenheid te geven zich bij hen ook voor ziekte te kunnen verzekeren. De maatschappij „Conservatrix" zou zelf een ziekenfonds hebben opgericht, indien haar statuten dit hadden toegelaten; nu zouden de boden een naamlooze vennootschap vormen en het ziekenfonds exploiteeren. Tegen 1 Januari 1904 zou de nieuwe bepaling bij „de Volharding" gelden, tegen dien tijd hoopten zij gereed te zijn en zich van de medewerking van medici, hetzij van hier, hetzij van elders, verzekerd te hebben.

Toen zij hun plan gereed hadden en reeds de apotheek met benodigdheden hadden besteld, kwamen een van hen en een Inspecteur van „Conservatrix" bij mij (keurend geneesheer dier maatschappij) in vertrouwen over hetgeen er gaande was spreken, mijn oordeel hooren en mij vragen medici in de stad te zoeken, die hun medewerking zouden willen toezeggen. Ik verwees hen naar de geneesheeren van „de Volharding" om met hen dit plan te bespreken, wellicht waren dezen daartoe bereid. Dit zou volgens hen op het bezwaar afstuiten, dat deze geneesheeren 1 Jan. niet zouden kunnen, omdat zij volgens contract 6 maanden tevoren van ontslagname moesten kennisgeven aan hun bestuur. Verder gaf ik hun te kennen, dat een ziekenfonds, wilde het beantwoorden aan de eischen van een goed fonds, zooals de medici wenschen, een bestuur moest hebben voor de helft uit medici bestaande. Tegen deze voorwaarde bestond bij hen geen bezwaar. Nu dus het bestuur van het „Nieuwe Ziekenfonds" zou worden samengesteld uit 3 geneesheeren en 3 particulieren beloofde ik met enkele geneesheeren over deze zaak te spreken. Daarvoor noodigde ik de volgende heeren uit: VAN PAASSCHEN NIKKELS, COUVÉE, KLEIJN

CARRIÈRE en TAVERNE, allen wonende in verschillende wijken der stad. Nadat allen met de quaestie op de hoogte waren gebracht, werd eenparig besloten het advies in te winnen van den Raad van Toezicht, behoorende bij de afd. 's-Gravenhage en Omstreken der Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en diens advies op te volgen. De Raad gaf advies deze zaak te bespreken met de geneesheeren van „de Volharding”. Deze conferentie had plaats.

Op grond van ongunstige mededeelingen door de geneesheeren van „de Volharding” verstrekt werden de onderhandelingen met de boden afgebroken. Nadat deze echter van andere zijde voldoende waren weerlegd, werden de onderhandelingen weder aangeknoopt.

De Raad van Toezicht van het gebeurde op de hoogte gebracht gaf daarna de volgende verklaring:

„dat er zijns inziens geen bezwaar bestond tegen het oprichten van een ziekenfonds als door ons bedoeld”.

Nu werd tot de oprichting van de Naamlooze Vennootschap „Het Nieuwe Ziekenfonds” besloten.

Er werd een voorloopig bestuur samengesteld, bestaande uit 3 geneesheeren en 3 particulieren (geen boden) nl. de HH.: L. NAVIS, arts, voorzitter; G. H. NIKKELS, arts, secretaris; Dr. H. COUVEE, arts; Mr. C. SCHUIT, penningmeester, A. P. V. D. LOOS JR. en L. M. BRUGGEMAN, administrateur.

De zeven bovengenoemde artsen en later ook Dr. HOETINK verklaarden zich bereid voor het ziekenfonds werkzaam te zijn en de volgende specialisten zeiden hunne medewerking toe: Dr. D. H. V. D. GOOT, Dr. J. V. D. HOEVE, P. H. SCHOONHEID, Dr. C. H. STRATZ, Dr. G. D. COHEN—TERVAERT (thans vervangen door J. A. VAN DUSSELDORP) en VALK.

Eventueele winst van het fonds zou worden besteed tot het aanschaffen van verplegingsartikelen, het hebben van vrijbedden in ziekenhuizen, het uitzenden van vacantiëkoloniën enz.

Alvorens definitief een eigen apotheek aan het fonds verbonden zou worden, won ik het oordeel in van den heer VAN LEDDEN HULSEBOSCH, Inspecteur van de volksgezondheid, afd. pharmacie, of zijns inziens hiertegen ook wettelijk bezwaar zou bestaan. Volgens hem was dit het geval, want de medici aan het fonds verbonden zouden nu apotheekhoudende geneesheeren worden en een aan te stellen apotheker ambtenaar van medici. De medici-aandeelhouders zouden rechtstreeks met den apotheker een contract aangaan, wat in strijd is met de wet. Het oordeel evenwel van verschillende juristen hier ter stede was lijnrecht in strijd met dat van den Inspecteur. Zij achtten een dergelijken toestand als wij wenschten verstrekt niet in strijd met de wet. Om ons echter vóór de goedkeuring der statuten aan geen rechterlijke vervolging bloot te stellen, besloten wij dat wij voorloopig geen eigen apotheek zouden hebben, doch dat wij onze medicamenten zouden betrekken uit de intusschen ontstane apotheek, waarvan de heer BRUGGEMAN eigenaar is en die daarin den heer WOLTERSON tot apotheker had aangesteld. Hiermede kwam het fonds op gelijken voet met bestaande ziekenfondsen, zooals bijv. de Maatschappij van Voorzorg, welks bestuur is samengesteld uit medici en een belanghebbenden apotheker en die hare geneesmiddelen uit particuliere apotheken

betrekt. Zoo trad ongeveer half Januari 1904 „Het Nieuwe Ziekenfonds” in werking. Enkele maanden later ontvingen de 3 geneesheeren-bestuurders de volgende aanklacht:

„dat zij omstreeks December 1903 of begin Januari 1904 te 's-Gravenhage, „samen met anderen deel uitmakende van den Raad van Beheer van „Het „Nieuwe Ziekenfonds” te 's-Gravenhage, en zijnde geneeskundigen te 's-Gravenhage gevestigd en tevens aan dat fonds als geneeskundigen verbonden, „met den apotheker PH. WOLTERSON een overeenkomst hebben aangegaan voor „het leveren van geneesmiddelen aan de door hen, beklaagden, en door de „andere aan dat fonds verbonden medici te behandelen zieken, die bij dat „fonds zijn ingeschreven, althans zijdelings vorenomschreven overeenkomst „hebben aangegaan, door L. M. BRUGGEMAN, mede deel uitmakende van den „Raad van Beheer van gemeld fonds, te machtigen — althans door goed te „vinden — dat BRUGGEMAN voornoemd een overeenkomst aanging met boven- „genoemden apotheker WOLTERSON over het leveren van geneesmiddelen aan „de bij dat fonds ingeschreven zieken — hebbende genoemde apotheker „daarbij zich verbonden om tegen een vast salaris aan de zieken, bij meer- „gemeld fonds ingeschreven, geneesmiddelen te leveren”, waarvan zij door den kantonrechter zijn vrijgesproken en van welk vonnis het O. M. in hooger beroep is gegaan.

Het zal den lezer nu duidelijk zijn, dat de „bijomstandigheden”, die collega PINKHOF van welwillende zijde medegedeeld zijn, zeer onvolledig waren, geen voldoende inzicht in deze quaestie konden geven en voor een deel onjuist zijn voorgesteld.

's-Gravenhage,
Aug. 1904.

Namens de geneesheeren van het Nieuwe Ziekenfonds.

L. NAVIS.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

MADRAS. — Immuniteit voor pest. In een vorig bericht werd vermeld, dat Shanghai en Madras nagenoeg vrij blijven van de pest, die de omringende plaatsen teistert. De luitenant-kolonel van den Indischen Geneeskundigen Dienst w. G. KING, verklaart in *the Lancet* van 13 Augustus dit feit voor Madras uit de strenge toepassing van het „paspoort-stelsel”, dat daar sedert het begin der epidemie in werking is, en dat hij reeds in 1894, toen Hong-Kong werd aangetast, aan de geneeskundige ambtenaren van alle Indische havens had aanbevolen. Het stelsel bestaat hierin, dat ieder, die uit een besmette streek aankomt, zijn verblijfplaats moet opgeven en gedurende zekeren tijd onder toezicht blijft. In het presidentschap Madras, 450.000 K.M² groot, is het stelsel in alle dorpen en steden ingevoerd. Sedert 1897 zijn te Madras 67 gevallen van ingevoerde pest voorgekomen, waarvan 59 rechtstreeks door het paspoortstelsel zijn ontdekt. Één epidemie van 11 gevallen was het gevolg van ontduiking van het toezicht door één vreemdeling. Alle „contacten” werden afgezonderd en de epidemie breidde zich niet